

Reflectie bij snuffelstage De Tweede Mijl

Student: Friso Liesker

Datum van de snuffelstage: 12 december 2018

Ik vind het concept van inloophuis de Tweede Mijl in de Jordaan (Willemsstraat 39) prachtig. Voor ik daar verder op inga, eerst een omschrijving wat dat concept inhoudt (bron: documentatie van de Tweede Mijl):

“Drie keer per week stromen zo’n 150 dak- en thuislozen binnen bij De Tweede Mijl. (De bezoekers komen niet alleen uit dit gebied, maar uit geheel Amsterdam.) Naast een maaltijd kunnen gasten in het inloophuis ook een warme douche nemen, schone kleding krijgen of een goed gesprek voeren.

De bezoekers van De Tweede Mijl wordt het volgende aangeboden:

- Eten en drinken
- Douchen
- Schone kleding/nieuw schoeisel
- Behandeling door een pedicure
- Knipbeurt door een kapper
- Meedoen in veegploegen (die de deelnemers een bedrag van € 3,- oplevert)
- Taalles
- Gesprekken
- Kerst- en Paasdiensten
- Laagdrempelige evangelisatieactiviteiten

Daarnaast zijn er nog externe activiteiten.” Ook worden wekelijks momenten van bezinning georganiseerd, waarbij bezoekers en vrijwilligers samen zingen, bidden en uit de Bijbel lezen. Het gaat hierbij zowel om het brengen van het Evangelie op het niveau van de bezoeker als geestelijke gesprekken en om praktische hulp.

Want: “Deze bezoekers hebben veelal, behalve met dak- en thuisloosheid, te maken met verslaving en lichte vormen van psychische stoornis. Ook hebben zij vaak maatschappelijke opvang nodig. In veel gevallen worden bezoekers naar ketenpartners verwezen.”

Dit aanbod vloeit één-op-één voort uit de christelijke levensovertuiging van de vrijwilligers van D022e Tweede Mijl; zo is de naam van de organisatie ontleend aan een passage in de Bijbel, waarin Jezus tegen zijn discipelen zei: “Als iemand u dwingt één mijl te gaan, ga er dan twee”. (FL: Een Romeinse soldaat kon in die tijd Joodse burgers gelasten om gedurende één mijl zijn bepakking te dragen). Bij De Tweede Mijl wordt dit omgezet in: lever het dubbele van wat je gevraagd wordt.

Dat de bezoekers kunnen douchen is óók geïnspireerd op de Schrift; Jezus voelde zich boven niemand verheven en dus ook niet te goed om de voeten van zijn discipelen te wassen. De vrijwilligers van De Tweede Mijl hebben dat ook gedaan bij hij gasten maar zijn daar uiteindelijk mee gestopt omdat die het té aangenaam vonden. Daar is douchen voor in de plaats gekomen.

Kortom, De Tweede Mijl helpt zijn bezoekers, vrij van oordeel, zich weer méér mens voelen. En dat alles zonder subsidie:

“De Tweede Mijl draait op de inzet van ruim honderd vrijwilligers en donaties van verschillende fondsen en de kerkelijke achterban. Naast geld ontvangt de Tweede Mijl ook ondersteuning in de vorm van handdoeken, zeep, ontsmettingsmiddelen, partijen tweedehands kleding, brood, beleg en zelfs vis, rechtstreeks uit Urk.”

Het kerkelijke netwerk speelt dus een onmisbare rol. Bijvoorbeeld: toen ik vlak voor de lunch snuffelend en wel de keuken van het inloophuis in liep, knoopte ik een praatje aan met een vrijwilligster, die bezig was worstjes te braden. Die worstjes kreeg ze voor niets bij haar slager (in Wezep, op de Veluwe meen ik) omdat ze afwijkende maten hadden: óf te groot óf te klein t.o.v. van de voor dat specifieke type worstje als ideaal

gestelde norm. Hij kon ze dus niet voor de reguliere consumptie verkopen en de afwijkende worstjes waren dus commercieel gezien in feite *dead meat*. Kansloos dus.

De dienstverlening van De Tweede Mijl houdt echter niet op bij het verstrekken van eten en drinken en de mogelijkheid om jezelf te verzorgen; er is ook aandacht voor de nodige bezoekers met een verslaving en/of lichte vormen van psychische stoornis. "Ook hebben zij vaak maatschappelijke opvang nodig. In veel gevallen worden bezoekers naar ketenpartners verwezen."

De Tweede Mijl werkt dan ook aan deskundigheidsbevordering van zijn medewerkers. Ergens las ik: "In de gesprekken met bezoekers reageren zij alert op allerlei hulpsignalen, zoals sociaal-psychiatrisch, schulden, verslaving en omgang met deurwaarders of overheidsinstanties."

Die druk op De Tweede Mijl wordt almaar groter, lees ik in het recentste jaarverslag (2015) dat ik op de site kan vinden: "De gemeente Amsterdam probeert voor daklozen een onderdak te regelen. Helaas blijkt dat, landelijk gezien, er sprake is van een toename; zelfs hele gezinnen zijn dakloos. Ook is er een toename van Oost-Europese bezoekers. De gemeente Amsterdam ziet de Tweede Mijl als een belangrijk sluitstuk in de hulpverlening. De Tweede Mijl is een niet weg te denken ketenpartner. De Tweede Mijl fungeert als 'vindplaats' voor mensen die hulp nodig hebben en de sociale contacten met de vrijwilligers van de Tweede Mijl biedt meerwaarde."

Dat laatste vind ik mooi gezegd: "De Tweede Mijl fungeert als 'vindplaats' voor mensen die hulp nodig hebben". Daar zit voor mij de crux. Want zo is het ook en dat (van die vindplaats) is te danken aan het concept van een huiskamer waar alle dak- en thuislozen welkom zijn. Een huiskamer waar je te eten en drinken krijgt en waar je jezelf kunt verzorgen. De eerste levensbehoeften dus in grote lijnen.

Housing first? Ik ben te nieuw in het vak om daar een zinvolle mening over te hebben maar wat ik tijdens mijn snuffelstage zag, is dat De Tweede Mijl met zijn "basale aanbod" een heleboel mensen aantrekt, die anders niet bereikt zouden worden, niet zichtbaar zouden worden, en dus ook niet echt verder geholpen zouden kunnen worden: Het is een vindplaats! En van daar uit een intermediair, een doorverwijzer.

Ik denk dat zoiets nooit bereikt zou kunnen worden in een commerciële context. Het geeft aan hoe belangrijk dit soort vrijwilligerswerk is, en hoeveel je vanuit "simpele" en belangeloze naastenliefde kunt bereiken.

Mijn begeleidster voor mijn snuffelstage zei over haar drijfveren dan ook: "Je naaste helpen. Ik zou ze van alles willen geven. Maar het is ook een leerschool voor mijzelf. Dit werk laat me realiseren dat ik blij en tevreden mag zijn met wat ik heb."

En daarna: "Ik zou ze gunnen dat ze God in hun leven kunnen aannemen en ze helpen inzien dat God bij ze is, in zowel goede als slechte tijden. Wij mogen hier zaaien. Voor sommige mensen kun je het verschil maken. Soms verdwijnen ze uit beeld en zie je ze pas na jaren weer. Soms gaan ze een hulptraject in om van de drugs af te komen en dan zien we ze meestal niet meer terug. En het liefst sturen we verslaafde bezoekers naar een Christelijke afkickkliniek."

Slot:

Voor mij was mijn snuffelstage bij De Tweede Mijl (DTM) heel leerzaam: DTM is zeer laagdrempelig en zit door zijn locatie maar ook door zijn aanbod (het voorzien in de meest elementaire levensbehoeften) dicht op zijn doelgroep. Vanuit die positie wordt DTM min of meer "vanzelf" een *vindplaats* van mensen die anders mogelijk verder zouden zijn afgegleden. En daarmee dus een draaischijf, een doorverwijzer naar andere hulpverlenende instanties. Een prachtig "concept" dus, waarvan ik nog niet eerder had gehoord, en dat zich denk ik niet zo gemakkelijk laat imiteren, omdat het alleen kan bestaan en ontstaan vanuit een bepaalde gedrevenheid die niet te kopiëren valt.

Ervaringsdeskundigheid? Deskundigheid door ervaring?

Hoewel de doelgroep van dak- en thuislozen (veelal verslaafd) bij uitstek geschikt lijkt voor begeleiding door ervaringsdeskundigen, maakt het team van *De Tweede Mijl* daar geen gebruik van. De deskundigheid bij deze instelling zit hem vooral in de vele jaren ervaring die het team heeft in de omgang met zijn gasten, en hun gedrag.

Coördinator Dicky Bruins daarover: “Hoe je iemand benadert, hangt bijvoorbeeld helemaal af van wie die persoon is. Je moet heel goed weten en aanvoelen hoe je houding moet zijn – je moet je zéker niet boven iemand plaatsen. Dan nog liever er onder. Als je je boven iemand opstelt, kan dat echt averechts werken. Als je merkt dat er iets is, moet je rekening houden met je de toon, of hoe je kijkt, alles wat je doet of zegt heeft invloed.”

Weer de samenleving in?

Ze geeft nog een ander voorbeeld: “Als mensen zijn afgekickt, denken ze vaak dat ze de hele wereld aan kunnen en dat ze meteen weer volop in de samenleving kunnen meedraaien. Maar na een jarenlange verslaving zijn vaak je hersens aangetast, je kúnt niet zomaar terug. Dat willen ze vaak niet horen. Dan worden ze boos! ‘Jullie snappen er ook niks van!’ Dat is soms een heel proces. Daar gaan we dan een gesprek over aan; maar ze moeten uiteraard ook zèlf in gesprek willen gaan. ”

‘Niemand wil me helpen!’

Vaak zeggen bezoekers die clean zijn geworden ook dat het “niet eerlijk is” dat ze die kans om terug te keren niet meteen krijgen. “Dan schoppen ze uit pure frustratie en teleurstelling tegen iedereen aan: ‘Niemand wil me helpen!’ Dat kan heel heftig zijn. Dan zijn we heel duidelijk: zo gaan we niet met elkaar om, op die toon. Zo praten we niet met elkaar. Het zou jammer zijn als je weer in de problemen komt, want je hebt al zoveel stappen gezet. Vaak kalmeren ze dan en kun het gesprek weer op de goede toon voortzetten: ‘Okay, het kan iets langer duren maar kijk eens wat je al hebt bereikt?’ Je voelt het aan waar iemand in zijn proces aan zit.”

Duiventil

Van de meeste gasten – en dat zijn gemiddeld zo’n 150 per dag – weet het team van *De Tweede Mijl* hoe ze er aan toe zijn en waarvoor ze komen. Maar van allemáál, dat is onmogelijk. “Het is een duiventil”, vertelt Dicky Bruins. “Sommige zie je soms weken of maanden of zelfs jaren niet, omdat ze dan in het buitenland zitten. Soms zijn gasten totaal onbereikbaar omdat ze stijf staan van de drugs of alcohol. Als de één de ander verkeerd aankijkt, kun je zo ruzie hebben. Dat soort dingen kun je gewoon niet voorkomen. Dat gebeurt gelukkig weinig. Het belangrijkste is dat er rust is. Maar je hebt niet altijd onder controle wie er binnen komen. We zijn er dus altijd op gefocust; joh, je bent welkom maar als je je niet kunt gedragen, dan ben je níet welkom. We hebben duidelijke omgangsregels en die kennen ze.”

Toegevoegde waarde ervaringsdeskundige?

Op de vraag of een ervaringsdeskundige iets toe zou kunnen voegen, zegt Dicky Bruins: “Ik denk het wel. Als je maar weet dat er een paar vaste uitgangspunten zijn; als je een paar weken hebt gebouwd en als je iemand niet aanvoelt, dan kun je meer meer kapot maken dan je hebt opgebouwd. De gasten zijn niet te vertrouwen; ik begeleid iemand, de ene week wil hij met me trouwen en de volgende week wil hij me vermoorden. Je ziet het vaak al hoe mensen binnenkomen. Te hebt maken met heel fijn gevoelig mensen en je moet dus heel subtiel aan de knopjes draaien.”